NN 107/2019 (7.11.2019.), Pravila organiziranja tržišta električne energije

HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE D.O.O.

2146

Na temelju članka 55. stavka 3. Zakona o tržištu električne energije (»Narodne novine«, br. 22/13, 102/15, 68/18, 52/19) i Odluke Hrvatske energetske regulatorne agencije o davanju suglasnosti na Pravila organiziranja tržišta električne energije klasa: 310-03/19-17/1, urbroj: 371-06-19-4 od 28. listopada 2019. godine, Hrvatski operator tržišta energije d.o.o., 29. listopada 2019. godine, donio je

PRAVILA

ORGANIZIRANJA TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilima organiziranja tržišta električne energije (dalje u tekstu: Pravila) utvrđuju se:

– model tržišta električne energije,

– postupci, načela i standardi u kojima HRVATSKI OPERATOR TRŽIŠTA ENERGIJE d.o.o. (u daljnjem tekstu: Operator tržišta) organizira tržište električne energije,

– način identifikacije i registracije sudionika na tržištu električne energije,

– vrste ugovora koji se sklapaju na tržištu električne energije,

– proizvodi za trgovanje na tržištu električne energije,

– standardi i postupci za evidentiranje transakcija na tržištu električne energije,

– standardi i postupci vezani za problematičnog opskrbljivača na tržištu električne energije,

– standardi i postupci za uspostavu i vođenje baze podataka za potrebe tržišta električne energije,

– standardi i postupci za prijavu, izradu, provjeru i promjenu dnevnih rasporeda kupoprodaje električne energije,

– pravila i postupak razmjene mjernih podataka korisnika mreže,

– prava i obveze sudionika na tržištu električne energije,

– međusobni odnosi između Operatora tržišta i sudionika na tržištu električne energije,

– pravila organiziranja bilančnih grupa,

– međusobni odnosi između Operatora tržišta i voditelja bilančnih grupa,

– međusobni odnosi između voditelja bilančne grupe i članova bilančne grupe,

– međusobni odnosi između Operatora tržišta i operatora prijenosnog sustava,

– međusobni odnosi između Operatora tržišta i operatora distribucijskog sustava,

– međusobni odnosi između Operatora tržišta i burze električne energije (u daljnjem tekstu: burza),

– planiranje rada tržišta električne energije za dan unaprijed te tijekom dana isporuke i

– ostala pravila nužna za organiziranje tržišta električne energije.

Članak 2.

Pravila su obvezujuća za sve sudionike na tržištu električne energije te za sve subjekte koji sudjeluju u postupcima i aktivnostima reguliranim ovim Pravilima.

Članak 3.

(1) Izrazi koji se koriste u ovim Pravilima imaju značenja utvrđena zakonima kojima se uređuje energetski sektor, tržište električne energije i regulacija energetskih djelatnosti, kao i propisima donesenim na temelju tih zakona te značenja utvrđena Uredbom Komisije (EU) 2015/1222 od 24. srpnja 2015. o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i

upravljanje zagušenjima i Uredbom Komisije (EU) 2017/2195 od 23. studenoga 2017. o uspostavljanju smjernica za električnu energiju uravnoteženja, a u ovim Pravilima koriste se i izrazi koji u smislu ovih Pravila imaju sljedeće značenje:

– bilateralni raspored je raspored kupoprodaje električne energije i plan prekozonske razmjene električne energije za dan isporuke u intervalu od 15 minuta temeljem sklopljenih ugovora između dva sudionika na tržištu električne energije,

– član bilančne grupe je sudionik na tržištu električne energije koji je s voditeljem bilančne grupe sklopio ugovor o članstvu u bilančnoj grupi,

– dan isporuke je svaki dan u kojem se odvija stvarna isporuka električne energije,

– dan unaprijed je svaki dan koji neposredno prethodi danu isporuke,

– EIC oznaka (engl. Energy Identification Coding scheme) je jedinstvena oznaka sudionika na europskom tržištu energije koju izdaje ured za izdavanje EIC oznaka,

– kompenzacijski plan razmjene je plan razmjene električne energije za kompenzaciju nenamjernih odstupanja u intervalu od 15 minuta,

– povezivanje tržišta (engl. market coupling) je proces povezivanja različitih zona trgovanja, a rezultira istovremenom kupnjom ili prodajom električne energije i dodjelom prekozonskog kapaciteta,

– operatori sustava su operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava,

– posebni tržišni sudionici su operatori sustava, burza i Operator tržišta

– plan proizvodnje električne energije po proizvodnim jedinicama je plan proizvodnje elektrana i plan potrošnje reverzibilnih hidroelektrana u crpnom radu u intervalu od 15 minuta,

– prekozonska razmjena električne energije je raspored kupoprodaje električne energije za dan isporuke po sudioniku na tržištu električne energije na granicama hrvatske zone trgovanja u intervalu od 15 minuta,

– prijenosni agent subjekt ili subjekti sa zadatkom prenošenja neto pozicija između različitih središnjih protustranaka,

– razdvajanje tržišta (engl. full decoupling, partial decoupling) je proces koji se odvija kao rezultat neuspjelog povezivanja tržišta,

– sudionici na tržištu električne energije su tržišni sudionici i posebni tržišni sudionici

– tržišni plan je zbirni plan kupoprodaje električne energije i prekozonske razmjene sudionika na tržištu električne energije za dan isporuke u intervalu od 15 minuta utvrđen temeljem ugovornih rasporeda,

– tržišni sudionici su proizvođači, opskrbljivači i trgovci

– ugovorni raspored je raspored kupoprodaje električne energije sudionika na tržištu električne energije i/ili prekozonske razmjene električne energije za dan isporuke koji sadrži jedan ili više bilateralnih rasporeda sudionika na tržištu električne energije u intervalu od 15 minuta,

– ugovorni raspored burze je raspored kupoprodaje električne energije za dan isporuke koji sadrži svu zaključenu kupoprodaju električne energije članova burze u intervalu od 15 minuta.

II. SUDIONICI NA TRŽIŠTU ELEKTRIČNE ENERGIJE

Tržišni sudionici

Proizvođač

Članak 4.

Proizvođač može trgovati s drugim proizvođačem, trgovcem, opskrbljivačem, burzom i koristiti prekozonske kapacitete za trgovinu električnom energijom.

Članak 5.

(1) Proizvođač može trgovati električnom energijom s operatorom prijenosnog sustava isključivo u svrhu osiguravanja usluga sustava, pružanja usluge uravnoteženja, pružanja energije za kompenzacijski plan razmjene i za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži.

(2) Proizvođač može trgovati električnom energijom s operatorom distribucijskog sustava isključivo u u svrhu pružanja pomoćnih usluga i za pokriće gubitaka u distribucijskoj mreži.

Članak 6.

(1) Povlašteni proizvođač čije se proizvodno postrojenje nalazi u sustavu poticanja zajamčenom otkupnom cijenom isključivo prodaje električnu energiju Operatoru tržišta temeljem ugovora o otkupu električne energije sklopljenog s Operatorom tržišta i može trgovati s operatorom prijenosnog sustava isključivo u svrhu osiguravanja usluga sustava te su njegova prava i obveze regulirane posebnim propisima.

(2) Povlašteni proizvođač čije se proizvodno postrojenje nalazi u sustavu poticanja tržišnom premijom može trgovati na tržištu električne energije sukladno odredbama članka 4. i 5. ovih Pravila.

Opskrbljivač

Članak 7.

Opskrbljivač može trgovati električnom energijom s proizvođačem, trgovcima, drugim opskrbljivačima, burzom i koristiti prekozonski kapacitet za trgovinu električnom energijom.

Članak 8.

(1) Opskrbljivač može trgovati električnom energijom s operatorom prijenosnog sustava isključivo u svrhu osiguravanja usluga sustava, pružanja usluga uravnoteženja, kompenzacijskog plana razmjene i za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži.

(2) Opskrbljivač može trgovati električnom energijom s operatorom distribucijskog sustava isključivo u svrhu pružanja pomoćnih usluga u distribucijskoj mreži i za pokriće gubitaka u distribucijskoj mreži.

Članak 9.

Opskrbljivač je obvezan preuzimati električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije sukladno propisima kojima se uređuje otkup električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije.

Trgovac

Članak 10.

Trgovac može trgovati električnom energijom s proizvođačem, opskrbljivačem, drugim trgovcem, burzom i koristiti prekozonski kapacitet za trgovinu električnom energijom.

Članak 11.

(1) Trgovac može trgovati električnom energijom s operatorom prijenosnog sustava isključivo u svrhu osiguravanja usluga sustava, pružanja usluga uravnoteženja, energije za kompenzacijski plan razmjene i za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži.

(2) Trgovac može trgovati električnom energijom s operatorom distribucijskog sustava isključivo u svrhu pružanja pomoćnih usluga u distribucijskoj mreži i za pokriće gubitaka u distribucijskoj mreži.

Posebni tržišni sudionici

Operatori sustava

Članak 12.

Operator prijenosnog sustava može trgovati električnom energijom s tržišnim sudionicima, Operatorom tržišta, burzom, korištenjem prekozonskog kapaciteta, vlasnicima postrojenja kupaca i vlasnicima jedinica za pohranu energije, za pokriće gubitaka u prijenosnoj mreži, za kompenzacijski plan razmjene, za osiguravanje električne energije za uravnoteženje elektroenergetskog sustava i u svrhu osiguravanja usluga sustava.

Članak 13.

Operator distribucijskog sustava može trgovati električnom energijom s tržišnim sudionicima, Operatorom tržišta, burzom, vlasnicima postrojenja kupaca, vlasnicima jedinica za pohranu energije ili korištenjem prekozonskog kapaciteta za pokriće gubitaka u distribucijskoj mreži i nabavu pomoćnih usluga u distribucijskoj mreži.

Burza električne energije

Članak 14.

Burza pruža članovima burze uslugu organiziranog i anonimnog trgovanja električnom energijom putem informacijskog sustava za trgovanje električnom energijom (dalje u tekstu: trgovačka platforma).

Članak 15.

(1) Svaki tržišni sudionik, operator sustava i Operator tržišta ima pravo postati članom burze.

(2) Tržišni sudionik, operator sustava i Operator tržišta koji namjerava postati član burze obvezan je s burzom sklopiti ugovor prema pravilima trgovanja na burzi električne energije.

III. UREĐIVANJE ODNOSA IZMEĐU TRŽIŠNOG SUDIONIKA I OPERATORA TRŽIŠTA

Članak 16.

(1) Pravna ili fizička osoba koja namjerava sudjelovati na tržištu električne energije dužna je ishoditi dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti od Hrvatske energetske regulatorne agencije (u daljnjem tekstu: Agencija).

(2) Pravna ili fizička osoba koja namjerava sudjelovati na tržištu električne energije mora biti registrirana u Središnjem europskom registru sudionika na tržištu energije u skladu s odredbama Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća te mora ishoditi EIC oznaku.

(3) Nakon ispunjavanja uvjeta iz stavka 1. i stavka 2. ovog članka, pravna ili fizička osoba koja namjerava sudjelovati na tržištu električne energije dužna je podnijeti zahtjev za sklapanje ugovora o sudjelovanju na tržištu električne energije Operatoru tržišta.

(4) Obrazac zahtjeva iz stavka 3. ovog članka Operator tržišta objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Članak 17.

(1) Uz zahtjev iz članka 16. stavka 3. ovih Pravila pravna ili fizička osoba dužna je dostaviti sljedeće dokaze:

– presliku dozvole za obavljanje energetske djelatnosti od Agencije,

– dokaz da je ugovorno uredila odgovornost za odstupanje:

• ili kao voditelj bilančne grupe sklopila ugovor o odgovornosti za odstupanje s operatorom prijenosnog sustava kojim se uređuje odgovornost voditelja bilančne grupe za odstupanje bilančne grupe kao subjekta odgovornog za odstupanje,

• ili kao član bilančne grupe sklopila ugovor o članstvu u bilančnoj grupi s voditeljem bilančne grupe kojim se odgovornost za odstupanje tržišnog sudionika prenosi na voditelja bilančne grupe kao subjekta odgovornog za odstupanje.

(2) Operator tržišta će ispunjenje uvjeta iz članka 16. stavka 1. i 2. ovih Pravila provjeriti uvidom u javno dostupne registre.

(3) Operator tržišta dužan je sklopiti ugovor o sudjelovanju na tržištu električne energije s pravnom ili fizičkom osobom iz članka 16. stavka 3. ovih Pravila, koja ispunjava uvjete iz članka 16. stavka 1. i 2. i članka 17. stavka 1. ovih Pravila.

(4) Obrazac ugovora iz stavka 3. ovog članka Operator tržišta objavljuje na svojim mrežnim stranicama.

Članak 18.

(1) Tržišni sudionik obvezan je Operatoru tržišta plaćati naknadu za organiziranje tržišta električne energije.

(2) Tržišni sudionik obvezan je u roku od 10 dana od dana sklapanja ugovora iz članka 17. stavka 3. ovih Pravila dostaviti Operatoru tržišta tražena sredstva osiguranja plaćanja.

(3) Operator tržišta će u ugovoru s tržišnim sudionikom iz članka 17. stavka 3. ovih Pravila urediti sve uvjete po kojima je tržišni sudionik obvezan predati sredstvo osiguranja plaćanja, visinu sredstva osiguranja plaćanja, pravne učinke propusta dostave sredstva osiguranja plaćanja, uvjete aktiviranja sredstva osiguranja plaćanja kao i ostale potrebne uvjete.

(4) Tržišni sudionik je obvezan prijaviti Operatoru tržišta promjenu svog imena, naziva i sjedišta najkasnije u roku od 8 dana po nastaloj promjeni.

(5) Nakon sklapanja ugovora iz članka 17. stavka 3. ovih Pravila tržišni sudionik koji je opskrbljivač u obvezi je u roku od 10 dana od dana sklapanja ugovora iz članka 17. stavka 3. ovih Pravila s Operatorom tržišta sklopiti ugovor kojim se reguliraju odnosi između opskrbljivača i Operatora tržišta vezano uz obveze opskrbljivača koje proizlaze iz sustava poticanja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i visokoučinkovite kogeneracije.

Članak 19.

Ugovorom iz članka 17. stavka 3. ovih Pravila, osim elemenata iz članka 18. ovih Pravila, uređuje se:

– način dostave podataka radi vođenja zakonom utvrđenih evidencija,

– način dostave i razmjene ostalih podataka,

– način međusobnog izvještavanja,

– trajanje te uvjeti raskida ugovora i

– ostali međusobni odnosi.

Članak 20.

Tržišni sudionik koji namjerava raskinuti ugovor iz članka 17. stavka 3. ovih Pravila obvezan je Operatoru tržišta podnijeti zahtjev za raskid ugovora o sudjelovanju na tržištu električne energije u kojem je naveden datum raskida ugovora.

Članak 21.

(1) Operator tržišta obvezan je u najkraćem roku obavijestiti Agenciju, operatore sustava i burze o tržišnom sudioniku koji je stekao pravo sudjelovanja na tržištu električne energije sukladno odredbama članka 17. ovih Pravila.

(2) Operator tržišta obvezan je u najkraćem roku obavijestiti Agenciju, operatore sustava i burze elektroničkom poštom, a ostale tržišne sudionike putem objave na mrežnim stranicama Operatora tržišta, u slučaju da tržišni sudionik izgubi pravo sudjelovanja na tržištu električne energije.

Planirani izlazak opskrbljivača s tržišta električne energije

Članak 22.

(1) Opskrbljivač koji planirano izlazi s tržišta električne energije, dužan je dostaviti obavijest o namjeri planiranog izlaska u roku od najmanje 60 dana prije dana planiranog izlaska Operatoru tržišta, operatorima sustava, opskrbljivaču u okviru javne usluge opskrbe električne energije, Agenciji i ostalim tržišnim sudionicima s kojima ima sklopljene ugovore o kupoprodaji te svim krajnjim kupcima s kojima ima sklopljen ugovor o opskrbi krajnjeg kupca.

(2) Opskrbljivač je u obavijesti iz stavka 1. ovog članka dužan navesti datum planiranog izlaska s tržišta električne energije koji mora biti zadnji dan u mjesecu.

(3) Operator tržišta obvezan je bez odgode nakon primitka pisane obavijesti iz stavka 1. ovog članka na svojim mrežnim stranicama objaviti takvu namjeru.

(4) Opskrbljivač je obvezan prije datuma izlaska s tržišta električne energije iz stavka 2. ovog članka raskinuti sve ugovorne odnose s Operatorom tržišta, operatorima sustava i s ostalim tržišnim sudionicima s kojima ima sklopljene ugovore.

(5) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, operatori sustava će temeljem obavijesti opskrbljivača koji planirano izlazi s tržišta električne energije, njegove krajnje kupce registrirati kao krajnje kupce opskrbljivača kupaca u okviru javne usluge s prvim danom u mjesecu koji slijedi nakon datuma izlaska opskrbljivača s tržišta električne energije.

Prijenos sklopljenih ugovora o opskrbi krajnjeg kupca kao cjeline na drugog opskrbljivača

Članak 23.

(1) Opskrbljivač koji drugom opskrbljivaču prenosi sve sklopljene ugovore o opskrbi krajnjeg kupca kao cjelinu, dužan je o svojoj namjeri obavijestiti pisanim putem Operatora tržišta, operatore sustava, Agenciju i ostale tržišne sudionike s kojima ima sklopljene ugovore o kupoprodaji te sve krajnje kupce s kojima ima sklopljen ugovor o opskrbi krajnjeg kupca, u roku od najmanje 60 dana prije prenošenja sklopljenih ugovora o opskrbi krajnjeg kupca kao cjeline te obavijestiti svoje krajnje kupce o mogućnosti izbora drugog opskrbljivača ili o mogućnosti opskrbe od zajamčenog opskrbljivača ili opskrbljivača u okviru univerzalne usluge.

(2) Opskrbljivač je u obavijesti iz stavka 1. ovog članka dužan navesti datum prijenosa sklopljenih ugovora o opskrbi krajnjeg kupca kao cjeline na drugog opskrbljivača, koji mora biti prvi dan u mjesecu, i dostaviti potvrdu opskrbljivača, kojem se prenose sklopljeni ugovori o opskrbi krajnjeg kupca kao cjeline, a kojom pristaje na prijenos svih sklopljenih ugovora o opskrbi krajnjeg kupca kao cjeline.

(3) Operator tržišta obvezan je bez odgode nakon primitka pisane obavijesti iz stavka 1. ovog članka na svojim mrežnim stranicama objaviti takvu namjeru.

(4) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, operatori sustava će temeljem obavijesti iz stavka 1. ovog članka, izvršiti upis promjene opskrbljivača za sve krajnje kupce dotadašnjeg opskrbljivača s datumom navedenim u stavku 2. ovog članka.

(5) U slučaju iz stavka 1. ovog članka, opskrbljivač je obvezan najkasnije 30 dana nakon izvršenog upisa promjene opskrbljivača iz stavka 4. ovog članka, tj. prijenosa svih sklopljenih ugovora o opskrbi krajnjeg kupca kao cjeline drugom opskrbljivaču, raskinuti sve ugovorne odnose s Operatorom tržišta, operatorom prijenosnog sustava, operatorom distribucijskog sustava i s ostalim tržišnim sudionicima s kojima ima sklopljene ugovore.

Neplanirani izlazak opskrbljivača s tržišta električne energije

Članak 24.

U slučaju neplaniranog izlaska opskrbljivača s tržišta električne energije Operator tržišta će u najkraćem mogućem roku obavijestiti operatora prijenosnog sustava, operatora distribucijskog sustava, opskrbljivača u okviru javne usluge opskrbe električne energije i Agenciju.

Članak 25.

(1) Operatori sustava su dužni, opskrbljivaču kupaca u okviru javne usluge, dostaviti podatke o krajnjim kupcima koji po automatizmu prelaze na univerzalnu uslugu ili zajamčenu opskrbu najkasnije 2 radna dana prije korištenja prava krajnjeg kupca na opskrbu električnom energijom u okviru javne usluge.